

J. Wessman.

## Pekan kirjeitä Jyväskylästä.

### IV.

(Sisältö: Amerikkaan muutosta; rautatiewaunujen tilauksesta).

Tämän lehden Karstulan kirjeessä kerrotaan, kuinka sieltä ihmisiä tulvaa Amerikkaan kultaa puuweisella leikkaamaan, ja esitellään että taloudelliset eivät takaisi rahoja heille, vaan toimittaisivat heille työtä torpan maiden y. m. antamisella. Minä puolestani olen aiwan samaa mieltä ja woin vielä noille takaajille tosiasioihin perustetuilla syillä wakuuttaa, että moni heistä saa itse maksaa takaamansa rahat. Niin ainakin on siellä käynyt, josta jo enemmän aikaa Amerikkaan on menty. Tätä paitsi on meillä äärettömästi hywääkin maata, joka asumattomana ei hyödytä mitään, vaan asuttuna tuottaisi isännilleen rikkautta ja noille työnpuutteessa tai muuten onnen etsintään Amerikkaan rientäjille totista onnea, rauhaa elämässä ja kuolemassa. Ajatelkaa esim. että joutuisitte siellä sairaaksi: kuka hoitaisi teitä silloin? kuka walwoisi kansanne ja lohduttaisi teitä Jumalan sanalla? kuka korjaisi teitä wanhana, kun lapsenne ja sukulaisenne tänne jäävät? Pidän welvollisuutenani tässä kertoa, mitä neiti Messandra Gripenberg, joka itse on aiwan nykyään nähnyt olot Ameriikassa, useissa sanomalehdissä lausuu. Hän kirjoittaa tästä muun muassa jotenkin näin:

Usein kerrotaan sanomalehdissä, että se ja se on saanut useita satoja markkoja Ameriikassa olewalta mieheltään j. n. e. ja kuinka suuret päiwäpalkat siellä owat. Mutta ani harwoin saamme me täällä omassa maassamme mitään tietää siitä kurjuudesta, hädästä ja puutteesta, sairauksista ja ankarasta työstä, jota useimpia sinne muuttajia ainakin aluksi kohtaa, ja niin monta monta näännyttää. Niistä ei sanomissa hiiskuta mitään. Ne kuolewat hyljättyinä, tuntemattomina sairashuoneissa, joissa heistä ei tiedetä edes mistä maasta owat kotoisin, eikä yksikään osaa sanaakaan heidän kanssaan puhua. Toiset kituwat wankiloissa ja huilluin huoneissa, kun eivät woi asioitaan Englannin kieltä taitamatta ajaa eiwätkä tunne uuden maailman lakia eikä tapoja.

Me pohjanperän asukkaat tosin olemme tottuneet puutteeseen ja kowaan työhön, mutta toista on se kärsiä omassa maassa, kuin siellä, jossa ei omaa äidinkieltämme kukaan ymmärrä ja jossa

## Pekan kirjeitä Jyväskylästä.

### IV.

(Sisältö: Amerikkaan muutoista; rautatiewaunujen tilauksesta).

Tämän lehden Karstulan kirjeessä kerrotaan, kuinka sieltä ihmisiä tulvaa Amerikkaan kultaa puuweisella leikkaamaan, ja esitellään että taloudelliset eivät takaisi rahoja heille, vaan toimittaisivat heille työtä torpan maiden y. m. antamisella. Minä puolestani olen aiwan samaa mieltä ja woin vielä noille takaajille tosiasioihin perustetuilla syillä wakuuttaa, että moni heistä saa itse maksaa takaamansa rahat. Niin ainakin on siellä käynyt, josta jo enemmän aikaa Amerikkaan on menty. Tätä paitsi on meillä äärettömästi hywääkin maata, joka asumattomana ei hyödytä mitään, vaan asuttuna tuottaisi isännilleen rikkautta ja noille työnpuutteessa tai muuten onnen etsintään Amerikkaan rientäjille totista onnea, rauhaa elämässä ja kuolemassa. Ajatelkaa esim. että joutuisitte siellä sairaaksi: kuka hoitaisi teitä silloin? kuka walwoisi kansanne ja lohduttaisi teitä Jumalan sanalla? kuka korjaisi teitä wanhana, kun lapsenne ja sukulaisenne tänne jäävät? Pidän welvollisuutenani tässä kertoa, mitä neiti Messandra Gripenberg, joka itse on aiwan nykyään nähnyt olot Ameriikassa, useissa sanomalehdissä lausuu. Hän kirjoittaa tästä muun muassa jotenkin näin:

tunnottomat weijarit usein käyttävät tätä taitamattomuutta vaan hywäkseen. Warsinkin naiset, joilla ei ole isät, weljet tahi joku muu puolustaja mukana, joutuwat usein moneen onnettomuuteen. Pitkällä merimatalla jo saawat he kärsiä paljon --, wiettää yönsä miehet, naiset ja lapset yhteen pakattuina, joutua petturien pauloihin ja niin usein menettää rahansa – ja kunniansa.

Jo yhden vuoden ajan on Boston'issa ollut olemassa laitos, joka tarjoo oiwallista apua siirtolais-naisille ja jota hartaasti ja wakawasti saatataa sulkea heidän suosionsa. Yhdistys, jonka nimenä on ”Nuorten naisten kristillinen yhdistys”, vastaanottaa näet ilmaiseksi nuoria tyttöjä ja naisia talouskouluunsa. Täällä heitä opetetaan valmistamaan ruokaa, huoneita siiwoamaan y. m., sekä kaikkia askareita, mitä ameriikkalaisessa perheessä tarwitaan. Sitä paitsi heitä opetetaan puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan Englannin kieltä. Ilmaiseksi saawat he opetuksen, ruo'an ja huoneen, mutta waatteet täytyy heidän itse hankkia. Ainoa, mitä heiltä waaditaan on se, että noudattawat kodin ohjeita, -- joita muuten ei ole monta eikä waikea seurata – ja että jäävät kotiin kolmeksi kuukaudeksi, jonka ajan kuluttua he saawat suosituksen hywiin paikkoihin, joi-ta seuraa hywä palkka. Koska tämä talouskoulu on hywässä maineessa, owat ne palwelijat, jotka sieltä lähtewät, hywässä huudossa, ja woiwat toiwoa saawansa 20 à 30 markkaa kuussa. Sitä paitsi on yhdistyksellä työtoimistonsa (samaa malliin kuin Suomen Naisyhdistyksen. Ne siirtolais-tytöt, jotka oitis haluawat paikkaa, saawat asua laitoksessa 2 à 2 markasta 50 pennistä päiwältä (täysi yöloppo), joka hinta Ameriikassa on halpa. Perille tultuansa kirjoitetaan heidän nimensä työ-

toimiston työtä-hakewien joukkoon ja saattaa tapahtua, että jo muutamien päiwän kuluessa saavat paikan. Nämä tytöt, jotka eiwät ole käyneet talouskoulun läpi eiwät saata toivoa saawansa enempää kuin 8 à 10 markkaa kuukaudelta.

Murheellista on nähdä, millä kewytmielisyydellä meidän naisemme \*) isänmaansa jättävät. Yhden kuun sisällä otettiin Boston'in yhteen ainoaan suojelus laitokseen parikymmentä Ameriikkaan tullutta naista, joilla ei yhdelläkään ollut rahaa järeillä edes niin paljoa, että olisi woinut kirjeen kotimaahansa lähettää. Säikähtyneen lammaslauman tawalla istuiwat he huoneesta liikahtamata, jaksamatta enää itkeäkään ja odottiwat joka silmänräpäys työnansion ilmoitusta.

Niille naisille, jotka Ameriikkaan kuitenkin aikowat, antaa sama henkilö seuraawat ohjeet, joista on hyötyä miehillekin:

1) Älä äkkipikaa päätää jättää maatasi, jospa olisitkin yksin maailmassa; sillä muistettava on, että ”oma maa on mansikka, muu maa mustikka.” 2) Älä koskaan matkusta ennen kuin olet säästännyt rahoja ei ainoastaan matkaa warten, mutta myös vähäisen enemmän; pidä huolta siitä, että sinulla on siistit waatteet, kuinka yksinkertaiset tahansa. 3) Hanki itsellesi suomalais-englantilainen tulkki (sanaluettelo) ja opi edes silmin tuntemaan miltä tärkeimmät wieraskieliset sanat näyttävät ja mitä ne merkitsewät, jos kohta et woi niitä ääntää. 4) Jos waan suinkin woi, niin koeta päästä kunniallisen perheen seurassa matkustamaan. 5) Älä koskaan lainaa kenellekään rahaa matkalla ja ole warowainen tuttuuuksia tehdessä. 6) Kun olet päättänyt lähteä, niin kirjoita laitoksen johtajattarelle ja kysy häneltä, woitko tulla vastaan otetuksi. Hänen osoitteensa on: Miss Drinkwater, Corner Appleton et Berkeley-street, Boston, Amerika. Saat wastauksen ruotsiksi, sillä laitoksessa löytyy eräs skandinaawialainen nainen, joka osaa ruotsia. Niinpian kuin tiedät millä laiwalla Ruotsista lähdet, niin anna hänelle siitä tietoa. Nainen, sininen nauha rinnassa, on sinua sitten rannalla vastaan ottamassa. Parasta on lähteä semmoisessa laiwassa, joka menee suoraan Englannista Boston'iin. Kysy muussa tapauksessa ensimmäisessä kirjeessä, miten sinun on meneteltävä New York'iin tultuasi.

Ajattelemalla ja hywällä tahdolla ei pitäis olla mahdotonta näitä neuvoja seurata.” Niin lausuu hän.

\*) Kirjoittaja puhuu Skandinavian naisista.

Minä puolestani wieläkin kehoitan Ameriikkaan aikowia muistamaan, että sinne lähtiessään jättäwät he enimmästi ikuisesti hywästi sen, mitä maallista ihmisellä on kalleinta: isänmaan, sukulaiset ja ystävät.

Kuulkaapas mitä jalo wanhuksemme Z. Topelius tästä laulaa:

”Laps Suomen, älä waihda pois  
Sun maatas ihanaa;  
Sill' leipä wieraan karwast' ois  
Ja sana karkeaa.  
Sen taiwas, päiw' on loistoton  
Sen sydän sulle outo on.  
Laps Suomen, älä waihda pois  
Sun maatas ihanaa.

Laps Suomen, armas maasi tää  
Siis muista ainiaan,  
Sull' onnea ja elämää  
Ei muuall' ollenkaan.  
Jos minne tiesi olkohon,  
Niin juures' synnyinmaassas' on,  
Laps Suomen, armas maasi tää  
Siis muista ainiaan.

Pekka

Niille naisille, jotka Ameriikkaan kuitenkin aikowat, antaa sama henkilö seuraawat ohjeet, joista on hyötyä miehillekin:

1) Älä äkkipikaa päätää jättää maatasi, jospa olisitkin yksin maailmassa; sillä muistettava on, että „oma maa on mansikka, muu maa mustikka.” 2) Älä koskaan matkusta ennenkuin olet säästännyt rahoja ei ainoastaan matkaa warten, mutta myös vähäisen enemmän; pidä huolta, siitä, että sinulla on siistit waatteet, kuinka yksinkertaiset tahansa. 3) Hanki itsellesi suomalais-englantilainen tulkki (sanaluettelo) ja opi edes silmin tuntemaan miltä tärkeimmät wieraskieliset sanat näyttävät ja mitä ne merkitsewät, jos kohta et woi niitä ääntää. 4) Jos waan suinkin woi, niin koeta päästä kunniallisen perheen seurassa matkustamaan. 5) Älä koskaan lainaa kenellekään rahaa matkalla ja ole warowainen tuttuuuksia tehdessä. 6) Kun olet päättänyt lähteä, niin kirjoita laitoksen johtajattarelle ja kysy häneltä, woitko tulla vastaan otetuksi. Hä-

„Laps Suomen, älä waihda pois  
 Sun maatas ihanaa;  
 Eill' leipä wieraan karwast' ois  
 Ja sana karkeaa.  
 Sen taiwas, päiw' on loistoton  
 Sen sydän sulle outo on.  
 Laps Suomen, älä waihda pois  
 Sun maatas ihanaa.

Laps Suomen, armas maafi tää  
 Siis muista ainiaan,  
 Sull' onnea ja elämää  
 Ei muuall' ollenkaan.  
 Jos minne tiefi olkohon,  
 Niin juures' synnyinmaassas' on,  
 Laps Suomen, armas maafi tää  
 Siis muista ainiaan.

**Amerikkaan menohalu** käy täällä aika ajalta yhä kiihkeämmäksi. Sinne tekee lähtöä talolliset, torpparit ja itselliset y. m. Warakkaammat talolliset eiwät juuri lähde, waan heti ne, joita hiukan-kin welka painaa. Irtanaiset menisiwät kaikki, kun waan jotenkin saisiwat matkarahoja. Lähtijät, joilla ei itsellään ole rahoja hankkiwat 6 à 8 miehisen ”takuun”, jolla ottawat ”rahamiehiltä” welaksi 300 markkaa matkarahaksi. Paljon on täältä jo useampina vuosina noin takuurahoilla Amerikkaan menty ja owat he ihmeen uskollisesti ainakin matkarahansa takasin lähettäneet tawallisesti jo puolen vuoden sisällä. Useat sinne menewät lähettäwät sieltä rahoja tänne enempi, kuin wiewät, mutta paljon on niitäkin, jotka eiwät mitään lähetä – joko ne juowat saatunsa

taikka taas eiwät aio sieltä koskaan palata, ellei ehkä joskus isänmaan rakkaus woittaisi. Näillä wiikoilla piti sinne taas lähteä oikein iso liuta wäkeä, waan Hankoniemen jäätyminen wiiwyyttää heitä. Nykyään kuin Amerikkaan lähtijäin luku on niin suuri, ei sieltä tulleista rahoista ole meille suurta iloa, ne kuin tuskin riittänewät uusien lähtejen matka-rahoiksi. Paraiten woipi ehkäistä tätä liikanaista, turhamaista, tarpeetonta ja useinkin tarkoitustaan täyttämätöntä Amerikkaan matkustamista siten, että talolliset eiwät rupeaisi ketään ”takaamaan” waan sen sijaan jake-lisiwat aluswäkilöilleen hywiä torpan paikkoja huokeata weroa vastaan ja wieläpä muutenkin auttaisiwat heitä eteenpäin niin kuin rakkauden ja welwollisuuden luulisi waatiwan.

Tekstin puhtaaksikirjoitus ja taitto:

Siirtolaisuusinstituutti

<http://www.migrationinstitute.fi>



Alkuperäistekstit haettavissa

Historiallisesta sanomalehtikirjastosta osoitteessa:

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti>

Yksittäisen lehden numero löytyy helpoimmin  
sivuston **selailu**-toiminnon kautta.

|                                                                                              |              |                |                  |                                     |                                    |                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|----------------|------------------|-------------------------------------|------------------------------------|-------------------------------|
| Kansalliskirjaston DIGITOIDUT AINEISTOT                                                      |              |                |                  |                                     | Suomeksi   På svenska   In English |                               |
| Etusivu                                                                                      | Sanomalehdet | Pienpainatteet | Aikakauslehdet   | Muut tietokannat ja verkkoaineistot |                                    |                               |
|                                                                                              |              |                |                  |                                     |                                    | Pikahaku <input type="text"/> |
|                                                                                              |              |                |                  |                                     |                                    | Hae                           |
| HISTORIALLINEN SANOMALEHTIKIRJASTO                                                           |              |                |                  |                                     |                                    |                               |
| Pääsivu                                                                                      | Selailu      | Haku           | Tarkennettu haku | Artikkelihakemisto                  | Palaute                            |                               |
| Tervetuloa tutustumaan Suomen historiaan ja menneeseen aikaan vanhojen sanomalehtien kautta! |              |                |                  | för Helsingfors och L               |                                    |                               |